

TRES HISTÒRIES D'AMOR I DE MORT
Isidor Cònsul

Isidre Grau, En última instància. Llibres del Segle. Barcelona, 1993

En la trajectòria literària d'Isidre Grau destaca una senyora novel·la, Els colors de l'aigua (1986), escapça de "roman-fleuve" que, per mèrits propis, dóna gruix -i sobretot fa ombra- a la resta d'històries que emplomallen el currículum de l'autor. Marcada per l'urc i l'estirp dels models realistes, la novel·la, que fou premi Sant Jordi el 1985, obre un cicle narratiu de nissaga familiar que ha de tenir continuïtat en altres volums. Per aquesta raó, Els colors de l'aigua esdevé el tronc comú i les beceroles d'un projecte de cinc títols més: un per a cadascun dels fills del protagonista de la novel·la, Pau Benavent. Amb aquest cicle narratiu, l'escriptor s'encara a la transformació socio-econòmica del Vallès Occidental i la insereix en la cronologia dels dos darrers terços del nostre segle. Hi ha un indret amb connotacions mítiques en l'obra d'Isidre Grau que és Vinyes de Savall (llegiu Cerdanyola del Vallès): un paisatge de canvis profunds i l'eix d'una geografia en evolució vertiginosa des del tarannà agrari, evident encara en els anys trenta, fins a l'esclat industrial de la zona i la seva consolidació actual. Del conjunt de novel·les previstes d'aquest cicle només se n'ha publicat una altra, **La nit vermella** (1989), que tot i moure's en un marc d'estricta correcció, no aconsegueix, ni de lluny, la força que caracteritza la mare de la nissaga.

A hores d'ara, el cicle sembla aturat, o potser en procés d'hivernació, i no sé si es troba gaire condicionat pel decalatge qualitatiu entre les dues novel·les publicades. Em penso que és per aquest motiu, i mentre que no surti el desllorigador que faci rodar de nou l'engranatge, que Isidre Grau ha obert els registres de la seva escriptura i s'ha entretingut amb

altres gimnàstiques i exercicis de dits. Una pràctica literària prou coherent i correcta, però sense la virior ni l'empenta assolida el 1986. En el fil d'aquesta argumentació entenc el canvi de rumb, l'obertura d'horitzons i la publicació de les tres narracions aplegades a En última instància (1993), així com la novel·leta juvenil .....

UN TRIPTIC NARRATIU

En última instància recull tres narracions llargues -es podria parlar també de novel·les curtes- que comparteixen uns mateixos elements temàtics: l'art, l'amor i la mort. Històries d'amor i de mort servides a taula amb l'emboïcall d'uns protagonistes que se'ns presenten com a creadors d'èxit: dos escriptors i un pintor. En la primera narració, Paris terminal, l'acció gira entorn d'una escriptora valenciana que resideix a París i que acaba de publicar, acomboiada per l'escàndol, una novel·la amb apuntacions biogràfiques on surten malparats un grapat de personatges reals. Com si diguéssim, una mena d'El Sexe dels àngels en versió francesa.

A El somriure de l'indi, la segona narració, l'argument aplega una parella d'artistes estrafolaris i excèntrics. Ell és un pintor català de vora mar i un geni renovador de les fórmules surrealistes. Ella una musa francesa que el fa anar en doina. No costa gaire d'imaginar que el referent més acostat a la ficció té tots els números per a ser la parella Dalí/Gala. D'altra banda, Isidre Grau ha demostrat tenir una flaca particular per la genialitat del pintor empordanès. El lector d'Els colors de l'aigua recordarà que el protagonista Pau Benavent és un artista, un pintor frustrat i embogit, que des del mirador dialoga amb els colors i amb l'espectre de Dalí.

La tercera narració, Rèquiem a tres, és una fusió de tres veus i de tres perspectives encarades al darrer dia de la vida d'un escriptor. Tres veus que furguen els tous de la memòria, que recorden els fitons del passat,

i que assagen d'harmonitzar una darrera escena, la de la mort, carregada d'intensitat i de poesia.

POLIDESA I CORRECCIÓ

Des d'una perspectiva tècnica, les tres històries no fan altra cosa que confirmar allò que ja sabíem. Que Isidre Grau és un escriptor que domina els recursos i les estratègies de la narració, i assaja mètodes diferents per a plantejar els voravius de cadascuna de les històries. La primera neix i creix en el "tempo" d'una entrevista periodística que va capgirant-se, fins i tot brutalment, a mesura que avança. La segona és explicada des de la perspectiva -recurrent i tòpica- de l'adolescent, l'estiu i el descobriment de la vida: la història d'una formació en la pell d'un noi de quinze anys que passa unes setmanes de vacances a la casa dels avis, masovers de la finca del geni de la pintura. I la tercera narració s'esponja i arrodoneix des de la polifonia de veus que es fonen en l'harmonia d'un darrer moment de bellesa i horror.

En última instància, doncs, és un tríptic d'històries polides, coherents i sense fisures tècniques. Històries ben explicades, de bon baixant per al lector i armades amb la correcció de qui coneix bé l'ofici que tragina. De tota manera, trobo que les pàgines i els girs més brillants del volum només serveixen per recordar que són exercicis de dits, lliçons executades amb asèptica pulcritud i entreteniments que no admeten la comparança amb el millor moment de forma, fins ara, d'Isidre Grau. Passeu-me la insistència, però remeto de nou a l'ambició d'aquell moment que donà una de les novel·les importants de la dècada dels vuitanta: Els colors de l'aigua.

Isidor Cònsul